

VI. Népünk

1. A község építkezése általában

Az építkezést leggyakrabban a gazda maga végzi. Előre egy-két évvel hozzákezd az anyag összevásárlásához, azután a farészek kifaragásához, úgy hogy amikor a tulajdonképpeni építés történik csak össze kell rakni a házat vagy a melléképületet. Ez a módja az építkezésnek igen gazdaságos. Igaz, hogy az építkezésnél nem a tartós, erős munkát, de minél kevesebb költséget és időt nézik, amennyiben az alapgerendákra sásfákat vésnek be és mielőtt az oldal teljesen kész volna, ezekre a sásfákra már a tetőt is felteszik, csak azután következik az oldaluk berakása, ahova a leggyengébb fát is felhasználják. Különben is a könnyen feldolgozható nyár- és fenyőfából építkeznek, aminek a gyakori építkezés a következménye.

Épületeik elég csinosak, csaknem mind zsindegyel fedettek, a romantikus szalmatető konyhákból csupán 3 található a faluban, sőt a szalmafedél már az istállók tetejéről is eltűnt.

Lakóházaik alig pár kivétellel két ablakkal az utcára néznek s hosszan nyúlnak be az udvaron, elől az elmaradhatatlan tornáccal. Az átlag terjedelmek egy szoba „ház”, pitar „pitar”, hol rendesen a sütökemence áll, és nyáron főznek, egy nagy kamara-gabonás, ahol nyáron még laknak is. A „pitar”-ból járnak fel a padlásra, ami bizony nem valami könnyű dolog, mert a „pitar” nincs is lepadolva, csak néhány deszka van hosszában végig téve a mennyezetten, csupán annyira, hogy azon végig lehessen lépni a „ház” feletti „hiú” padlásra. Néhány 2, sőt 3 szobás lakás is van.

Nagy különbség nincsen házaik között, formára meg éppen nincs semmi, csupán a terjedelem kisebb vagy nagyobb. Úgyszintén egyforma a berendezés is, ahol a család kicsi, vagy nagy számához mérten több ágy és szék van.

A ház folytatásaként alig 5-8 méter távolságra jön az istálló, aminek nagysága, jó karbantartottsága, néha cserepes teteje túlszár a lakáson, tovább következik a csűr, szintén gondosan megépítve nagy bezárható kapuval. Az utcára néző részt igen elcsúnyítja az a hibás építkezés, ami a sertésolat az udvar legelejére, szemben a házzal állítja fel s ez a legtöbb helyen így van. Igen kevés háznál van kút s azok is igen gondozatlanok egy-egy rúdra tett horog a merítő eszköz a legtöbbnél, míg gémes kút 10 van a faluban, iható vízü kút pedig alig 5 darab. Nyáron, szárazság idején igen sokszor a mezőre jár ki vízért ember, állat egyaránt. Igen elhanyagoltak még a kerítések, melyek legtöbbször sөvényből vagy tövisből állnak. A kapu egy néhány deszkából összeszegzett primitív alkotmány, igaz azonban, hogy újabban kezdenek szép léces kapukat csinálni. Különben nagyon sokat adnak a tisztaságra, sőt a külső szépítésre is, mert nem csak simán fehérre meszelik házaik utcára néző részét, hanem szürke vagy sárga színnel díszítik „húzzák” meg a kiemelkedő részeket. Ablakaik virágosak.

Belső berendezéseik áll legalább két körülbelül 80 cm magas lábú ágy, melyek közül az egyik az úgynevezett „vetett” ágy, mely kifejezés azt jelenti, hogy azt nem használják. Az összes szebb ágynemű abban van, mégpedig letakaratlanul „kirakva”, két, három pad, „padláda”, egy asztal, pár szék, edényállvány „tálas”. A falon virágos cseréptányérok felaggatva és szép, többnyire piros, csak ritkán fekete csíkos abroszok végig terítve egy-egy erre a célra a falhoz erősített rúdon. A mestergerenda pedig mázos kancsókkal van teleaggatva. Gyönyörű kalotaszegi varrottas „vagdalásos” házi vászon lepedővel van leterítve az ágy, amelyre ugyancsak saját kézzel font-szött színes betétű „csup”, hajakba rakott párnák állnak nyolc-tízivel.

Tűzhelyük „kemence” egy kisebb asztal terjedelmű, lábön álló téglá építmény, felső része körülbelül 80 cm magasan cserép „kályhá”-vá van kirakva, ami elég mutatósá teszi. Tüzelő része ajtó nélküli, a fát az oldalán levő hosszú nyíláson teszik be s télen a tűz világító anyagul, eszközül is szolgál, melynek világánál nem egyszer fon is az asszony. Nyáron teljesen használatlanul áll ez a „ház”, mert ilyenkor a „pitar”-ban szoktak főzni, aludni pedig a tornácba kitett ágyon, vagy a csűr-istállóban.

A gabonásban nagy ládák, szűszékokban áll a gabona, míg a gerendákról csüng alá szalonna, megfűstölt hús. Minden ételneműt itt tartanak, egyben kamra is. Pince kevés háznál van, inkább a földbe ástott vermekben teszik el a télire, illetve tavaszra eltett zöldségfélét.

2. Ruházat, népviselet leírása

A népviselet a lehetőségig, de azért csinosan leegyszerűsített kalotaszegi. Éppen a legegyszerűbb részét, illetve színeinek csodás változatát nélkülözi. Az itteni nép inkább a tartós, sötét színeket, mint a mutatós világosakat hordja s mindenképpen a használhatóságot nézi elsősorban s nem a fényűző cifraságot. Férfiak-nők egyaránt csizmát viselnek. A férfiak télen házilag szött-font gyapjúnadrágot, harisnyát és

sötétkék posztóból készült rövid kabátot-fuszlit viselnek utcára. Ugyancsak gyapjúkelméből varrt félhosszú kabátot „bekes”-t hordanak, fejükön az elmaradhatatlan báránybőr sapka. Nyáron ugyancsak házilag font-szött kender és gyapotvászonból, kézzel varrt bő inget, gatyát, ünnepnapokon színesen hímzett báránybőr, vagy fekete posztómellényt, „mellrevaló-t” hordanak.

Az asszonyok idősebbje ünnep-hétköznap egyaránt talpig feketében jár. Ruhadarabjaik az ezerráncú szoknya „bagazia”, a csípőig érő, kívül viselt „lékri” és a szintén apróráncú kötény, amit ők „ruhá”-nak hívnak. Templomba menéskor balkezük feje szorosan becsavarva egy-egy kendővel. A fiatal asszonyok öltözete csak annyiban különbözik, hogy a sötétkék „lékri”-t egy-egy fél centiméteres széles szegélydísz „kieresztés” díszíti, és a bagazia belső része zöld vagy késsel van, mintegy tizenöt centiméter szélesen bélelve, ami feltűzés, „felakasztás”-nál élénkíti az öltözetet. Nyáron hordják a fehér gyolcsból készült varrottas inget, ezt is leginkább fekete, sötétkék s csak egészen fiatalok piros hímzéssel „vállfő” „gallér” „kézelő” elnevezéssel.

A leányok öltözetét kiegészíti még a párta, ami hasonló ugyan a kalotaszegihez, de sokkal primitívebb. Körülbelül 10 cm széles, színes üvegyöngyből van művésziességgel összeállítva. Háton, három-négy sor „rend” virágos szallag csüng deréki. Nyakukon van állandóan fekete-piros gyöngy 6-10 rétegben is. A leányok templomba menéskor színes mintázatú kendőt szabadon csüngtetve tartanak kezükben s az ő bagaziájuk leginkább piros aljú, szegélyű. Kötényeik színesek, apró ráncra szedve „lefogva”, de úrvacsoravételkor kivétel nélkül fehér „ruhá”-t viselnek.

3. Ételek, italok

Az étkezés a lehető legegyszerűbb. A legtöbb háznál naponta kétszer: reggel és estére főznek. Ételeik hétköznapokon burgonyaleves „pityóka lé”, bableves „fuszulykalé”, kömén, hagyma, árvalaska, reszeltészta levesek, s a puliszka mindennapisága, hol zsír, túró s ritkán tejjel. Étkezési idejük reggel 9-10 órakor és este 5-6 órakor, napközben hol sült, hol főtt burgonyát esznek. Vasárnap rendszeren 9 órakor reggeliznek – frustuk – mely ételük leggyakrabban húsleves vagy télen sertésvágás idején sült hús, kolbász-félék. Az estéi étkezés ideje csak az 5 óra, s ilyenkor töltött káposzta vagy valami húsféle van. A nap közbeni részét ilyenkor a kürtöskalács vagy a „köttes”, de nem ritkán a pattogatott kukorica „kakas” és gyümölcsleves tölti be.

Nagy beosztással élnek, mert a majd minden háznál megölt sertés vagy malac húsának legnagyobb részét csak nyáron, munkaidőben használják el. Nyáron háromszor esznek napjában, kétszer legalább főtt s csak egyszer szalonnát, vagy túrót. Ilyenkor reggel jókor 6-7 óra között, délben és este alkonyatban esznek. Étélüket változtatja a gyümölcs, ribizli-veresszőllő, egres és almaleves „almásétel”. Nagyban fogyasztják kora tavasztól egész őszig a saláta, sóska és gomba-féléket.

Az italt, különösen a gabonapálinkát nagyban fogyasztják, ritka az az étel-étkezés, mely előtt legalább egy-két „porciós”-sal nem innának. Télen, hétköznap, este a falu 2 kocsmájának – fogadó – ivószobájában gyűlnek össze nagy tömegben beszélgetni „discurálni” s ilyenkor vagy pálinkát isznak vagy teáznak „téljárnak”. Vasárnap néhányszor már reggel, de Istentisztelet után – sokszor bizony előtt is – kevés kivétellel nekifognak az iszogatásnak, ilyenkor a kis kocsmahelyiségben ember-ember hátán van, oly nagy mértékben használják a szeszes italt, hogy egy-egy ember hús-huszonöt csésze teáról beszél, amit egy este megivott. A két korcsmárosnak azonban nyáron sincs oka a panasznak, mert akkor is állandó a pálinkafogyasztás, csak az a különbség, hogy a teát a bor meg a sör váltja fel.

Mind a két korcsma nagyon látogatott, különösen vasárnap, tánc alkalmával, nem is szólva a nagyobb ünnepnapokról, amikor bizony még az asszonyok is beülnek férjeikkel egy-egy pohár borra. Ha egyébre nincsen is pénz, de korcsmára mindig jut.

4. Népjellem

Egyszerű, becsületes, jó érzésű, bár kissé elmaradt emberek nagy részben, akik szeretnek az igazság útjain járni. Egy óriási hibájuk a gyermekeiknek az iskolából való elvonása, minek szomorú következménye az, hogy különösen a háború alatt serdült ifjúság még csak nem is köszön, nemhogy írni-olvasni becsületesen tudna. Mint minden községben, itt is vannak konkolyok, kik sok kellemetlenséget okoznak, úgy kétszínű beszédjük, mint korcsma látogatási szenvedélyük kielégítése után ittasan lármázva. Egy igen

szomorú példa a haladás iránti ellenszenvéről falunknak a most alakuló dalárda „hiábavalóság” elnevezése s tagjainak elkedvetlenítése a „nem élsz te abból meg” stb.

Legnagyobb részben azonban igazságszerető, szókimondó emberek. Elég heves természetűek, megfontolatlanok, mert igazi csekélységek miatt is perbe szállnak, csak amikor törvényesen derül ki a hiábavalóság, egyeznek ki, természetesen egy csomó perköltség megfizetése mellett. Munkás, szorgalmas nép, ki gazdasági dolgain kívül még gazdasági szerszámokat is készít, borona, járom, szekér különösen téli szabadidejében. Isten házában is szorgalmas látogatói, elég jó bibliaismeretük van s a szent ígék nem ritka családban követőkre is találunk.

A családban a férfi az egyeduralgoló, az asszony legtöbb helyen másod- harmadrendű igavonó csupán, különösen ott, ahol az öregek még jól bírják magukat, ott a fiatal gazdának sincs szava, amit az öregember parancsol, azt csinálja, semmi pénz nincs a kezén, mindig apjától vagy apósától - attól függ kívül lakik – kér. Ellenben, ha már csak az anya vagy anyós él, akkor a fiatal férfi szava megdönthetetlen. Ő ad pénzt, illetve viszi magával a vásárba az asszonyokat, hogy amit azok kiválasztanak szükségletükre, kifizesse. Minden munkát a férfi határoz meg, hogy mikor végezzék. De erényeül meg kell említeni, hogyha nem is engedi a család kormányzásába beleszólni az asszonyt, de nem is veri, ami ez egyszerű falusi körben nem ritka dolog.

5. Népszokások

a) Keresztelés A régi nagy keresztelő a megdrágult élet óta bizony ritkaság számba megy. Nagy ritkán egye-egy módosabb gazda első gyermekének – de csak ha fiú – csinál nagy keresztelőt, ami legelőször is a komák, húsz-harminc sőt hatvan pár meghívásával kezdődik, úgy hogy az ilyen gazdának az egész falú komája, mert aki ott részt vett, mind komaságba számít – s az ilyen „nagykeresztelő” fiúnak az egész falú nagyja keresztapja, keresztanyja.

A keresztelés vasárnap, rendszerint a délelőtti istentisztelet után azzal veszi kezdetét, hogy az első kománé, a tulajdonképpeni keresztanya elviszi a paplakra s ott megkeresztelteti a gyermeket. Az ünnepség azonban csak a délutáni órákban veszi kezdetét, aminek fénypontja a cigány muzsikus érkezése. Hosszú asztalok tele pálinkás üveg, pohár, kürtöskalácsos tálak halmazával. Padokon ülnek körbe az asztalokat, vidám poharazás, nóta és táncolás mellett. Az édesanya még rendszerint beteg, s a sarokba helyezett ágyból szemléli a nagy ünnepséget. Estefelé jön csak a főtt étel, ami az évszakhoz mérten változik, nyáron bányapaprikás galuskával hozzá saláta, s utána bor, sör, télen kivétel nélkül disznóhús töltött káposztával vagy tyúklevés képezi az ünnepi vacsorát. Vacsora kezdetén mond egy alkalmi imát az „első koma”, aki az újszülött és szülei egészségéért könyörög az ég Urához s csak azután kezdik fogyasztani az ételt. Az evés befejezése után ismét imádkoznak, most is az „első koma”, a tulajdonképpeni keresztapa. Ez az imádság is alkalmi, amelyben hálát ad az Istennek, hogy megsegítette őket, hogy a gyermek szülei örömeiben osztozhatnak s fogadja, hogy valamennyien jóakarattal lesznek a kis keresztgyermekhez. Folytatólagosan mond egy tréfás verset – „rigmust” -, melyben elmondja, hogy a gyermek váratlanul jött, így nincs mibe öltöztetni, tehát felkéri a jelenlévőket, segítsék ki a bajból a szülőket adakozzanak egy pár koronát. Természetesen a szószóló jár elől jó példával, hangosan megmondja ő mit ad és ráteszi egy tányérra. Hamarosan csinos összeg gyűl össze, hogy abból bizony felöltözhessen a kis gyermek kétszer is. Ezen adakozás bevégeztével jönnek a főzőasszonyok – ha élnek, akkor a két nagymama – bekötött kézzel, hogy elégett a vacsora főzése közben a kezük és orvosságra való kellene. Természetesen az ők fájó kezükbe is hullanak apróbb pénzdarabok, amit ők ugyancsak a kicsinek ajándékoznak, mert az elégett kéz csak ürügy a pénzkérégetésre. Mindezen formaságok után jön a táncolás csupán egy-egy pohár felhajtás megszakításával „kivilágos virradatig”.

b) Lakodalom. A háború utáni lazább erkölcsök következménye a lakodalom elmaradása. Ma már nem ünnepség keretében történik az esküvő, hanem egy szombaton este a legény „ellopja” természetesen előre megbeszélte szerint a leányt, egy szerén minden hozományával együtt. Otthon ahová viszi a leányt várja egy rokon asszony, aki „felkontyolja” haját, s utána tartanak csupán abban a házban lakók egy kis vacsorát. Másnap már menyecske a leány s bizony ilyen házasság nem ritkán éveken át marad ilyen leegyszerűsített formában. A jobb érzésűek hamarosan elmennek a jegyzőhöz, majd egy alkonyatban, hogy senki se lássa a paphoz, hogy ott is eleget tegyenek a törvénynek, illetve hitüknek.

A boldog békében nagy előkészületekkel ment itt is az esküvő, sőt a jegyváltás „mátkasodás” is. A leányt egy este a leendő vőlegény két férfi rokona nagy verses beszédben megkéri, s ha igen volt a válasz, a legközelebbi vasárnap tartották a kézfogást. A fiú legtöbbször egy köves ezüst gyűrűt, fejkendő s a

legrégebb időben „jegycsizmát” vett. A leány egy rend fehérműt „jegying”-et ajándékoz e napon a vőlegénynek.

A kézfogást 3 hétre követte az esküvő, amelyre a vendégeket egy héttel előbb felpántlikázott zörgős botú vőfélyek hívogatták meg. Az esküvő vasárnap délután a templomban folyt le, ahova már az egész vendégsereg kísérté muzsikaszó mellett a fiatalokat. Megelőzőleg a násznagyok mindkét részről egy koszorúsleány kíséretében elviszik a menyasszonynak illetve a vőlegénynek a menyasszonyi koszorút illetve a vőlegényi bokrétát. Ez a kis aktus nagyon mulatságos, nem eresztik be őket, kéri az igazolványt, ami a pálinkás üveg felmutatása által adva van, s akkor már megvan az ismeretség. A templomban a menyasszony koszorús leánya csak váltságdíj fejében adja ki a menyasszonyt az érte jövő vőfélynek. Az eskü elhangzása után a menyasszony szaladni kezd ki a templomból a vőfélyek kötelessége elfogni és vigyázni rá, mert szokás, hogy a menyasszony többször is próbál szökni, s ha ügyes, úgy elbújik, hogy fél délután is keresik, ami bizony nagy szégyene a vőfélyeknek. Templomból kijöve a vőlegény s násznépe ökrös szekerekkel indul a menyasszony után, elől a 2 násznagy gyalog, a vőlegény, koszorúsleányok s a többi násznép cigánnyal együtt vígnótázás közben érkeznek meg a menyasszonyos házhoz. Ott is sokat kell kérni, míg valahogyan beengedik. A formások elintézése után jön a menyasszony-búcsúztatás, előbb a násznagy, majd a menyasszony előre betanult verset mond búcsúzóul szüleinek, testvéreinek s az egész rokonságnak. Azután felül a szekérre a vőlegény mellé, s nagy énekszóval „csujagatással” viszik az új otthonba, ahol beköszöntő verset mond. Azután jön a felkontyolás és „bemutatás”, amikor letakarva behozzák s „ki akarja megnézni” megszólítással kéri, hogy takarja ki a menyasszonyt, amit az első násznagy teljesít egy bárányos juh ígérete mellett. A „kitakarás” után jön a vacsora, ami tyukleves, töltött káposzta, kürtös kalács, fánk, körtepánkó és poronyú tésztából áll. Minden tál étel asztalra tételekor hosszú alkalmi verset mondanak a vőfélyek. Étkezés után jön a menyasszonytánc, amikor csak a menyasszony járja, minden férfivel vagy asszonnal fordul egy párat, amiért is a táncosok az asztalra kitett tányérba tetszés szerinti pénzadományt tesznek. Sokszor olyan csinos összeget táncol össze a menyasszony, hogy tehenet vesz belőle. Ezek után a tánc, ének, mulatozás tart egész másnap reggelig.

c) Temetés: Ha valaki halálos beteg, „halálán” van, már akkor megkezdődik a tömeges látogatás, olyannyira, hogy mire meghal az illető már ott van az egész rokonság és szomszédság. Mindjárt segítenek felravatalozás-nyújtoztatásnál s a rokonság alig távozik onnan, míg temetés után a meszelést, szapulást is el nem végzik, mert igen helyes cselekedet egészségi szempontból, hogy temetés utáni napon alapos tisztogatást végezzenek.

A halottasházhoz este sokan mennek virrasztani, ott zsoltárokat énekelve éjjél, sőt a szomszédság, rokonság reggelig marad. A hozzá tartozó nők sírva emlegetik a halott érdemeit, ki minél szebb-rímesebb szavakban tudja bánatát elmondani az a dicsőség. Sokszor hetekig elbeszik, hogy milyen szépen elsiratta egyik vagy másik hozzátartozóját. A virrasztóban résztvevőket pálinkával és kenyérral kínálják meg. A temetési szertartás leginkább délután szokott végbemenni, amikor a harang megszólal indulnak a temetésre menők a gyászházhoz, mire összegyűlnek megérkezik a pap és a kántor. Énekelnek egy versszakot, miközben leszögezik a koporsót és kiviszik az udvarra felállított állványra. A gyászbeszéd rendszeren textus alapján történik s bezárja a régi szokás szerinti verses búcsúztató. A halottat az úton énekelve viszik, a sírnál még egy rövid imát mond a pap. Amint a koporsót a sírba lebocsátják a nép azonnal eloszlik, csupán a hantoló férfiak maradnak ott. Ha szegény sorsú vagy kisgyermek a halott, akkor a temetés végeztére pálinkát és kenyeret visznek a hozzátartozók a temetőre, ellenben a jó gazdák tort csinálnak, amihez a résztvevők tojást, lisztet s húst visznek. A tor a halottas háznál megy végbe, ahol a mód szerint többkevesebb résztvevő van. A tor pálinkával kezdődik, utána húsmező étel s nagy ritkán bor is van Zsoltáreneklés és ima zárja be a tort. Megjegyzendő, hogy a temetés mind házilag történik. A hívek között van 12 koporsócsináló, 12 harangozó, kik felváltva koporsót csinálnak, harangoznak, a többi hívek pedig kapuszám szerint sírt ásni kötelesek. Mindezt a munkát az egyház kurátora és egyházfia végezteti rendszeren.

de. Ünnepi szokások: Legzajosabban a Karácsonyot ünneplik s már az előestén kezdetét veszi a házról-házra való alkalmi éneklés-kántálás. A falu valamennyi fiatal legénye részt vesz benne. Minden háznál kapnak egy tál búzát és egy kis üveg pálinkát. Rendszeren olyan tekintélyes mennyiség gyűl össze, hogy elárverezve a muzsikás ünnepi fizetését kifutja.

Első ünnep estéjén kezdődik „beáll” a tánc és tart reggelig, délelőtti istentisztelet után folytatódik ismét reggelig. Éjjél után járnak a férfiak, asszonyok István és János napokat köszönteni énekléssel. A tánc újra csak az istentisztelet idejében szünetel, csak azt a kis időt alussza, piheni át az ifjúság s ismét táncol éjjélig, amikor a legények hármass csoportokra oszolva kezükben nyírfavesszővel mennek a leányos házakhoz

„aprószentekelni”. A leányt, ahol találják kezdik enyhén aprószentekelni mondva „egy főkender, 3 deci pálinka, egy kalács, egy kosár pityóka, 1 kupa fuszujka!” A felsorolt dolgokat reggel, amikor a leányok mennek a táncba magukkal kell vinniük. Ilyenkor az idősebb emberek is őrzik ám a táncoló házat, mert a pálinkát köztük osztják szét, míg egyéb a cigányfizetségéhez jár. Folytatódik a tánc tovább az 5-ik nap reggeléig, míg végre hazaengedik a cigányt. A többi sátoros ünnepeken csak 2 napig tart a tánc, de ezenkívül még más Vasárnapokon is rendeznek táncot, ami tart Szombat estétől Hétfő reggelig, ami viszont nem valami ízléses és szép mulatság.

6. A Vasárnap reggeltől-estig

Amint a nap feljön a férfiak ellátják a marhák körüli munkát, azután borotválkoznak, felöltöznek és mennek az utcára. Enyhe időben leülnek az utcai padokra, várják a reggeli harangszót. Az asszonyok rendbe szedik a gyermekeket, száraz időben futnak utcát seperi. Minden ház, telek előtt olyan az utca vasárnap reggel, mint akár a ház földje. A nép legnagyobb része siet a harangozásokor a délelőtti Istentiszteletre. Szépen külön-külön csoportban mennek a férfiak, nők, legények, leányok. A padokban a családok régi szokása szerint ülnek. Az éneklésben részt vesz a gyülekezet legnagyobb része. A prédikációt figyelmesen hallgatja a gyülekezet s nem egy otthon, bibliájában megkeresi a templomban felvett textust. Az istentisztelet a régi liturgiális sorrendben megy végbe: 1. Fennálló ének, 2. Derekas ének, rendszeren 2 vers, 3. Előfohász, 4. Imádság, 5. Miatyánk. 6. Közének, 7. Igefelvétel és prédikáció, 8. Miatyánk, 9. Utóima, 10. Áldás, 11. Ének. Istentisztelet végeztével, amint az ének két első sora elhangzott, a nők valamennyien felállnak és indulnak ki. A férfiak az ének végeztével mennek csak. Hazaérkezve esznek, s étel után mindenki megy az utcára, a leányok összefogózva, énekelve sétálnak le s fel a falú főutcáján, a legények, férfiak legnagyobb része korcsmába vonul és ott tölti pálinkás üveg mellett a vasárnap délutánt, sőt az estét is, míg az asszonyok a házak előtti padokon ülnek, mikor megkondul a harang ők mennek ismét a templomba. Télen a hideg miatt a templomot nem igen látogatják.

Alkonyatban pár percre megtisztul az utca, amikor az állatokat kell éjjelre elrendezni, de sok gazda haza sem megy, otthon az asszony ellátja az állatokat. Étkezés után ismét megy mindenki az utcára, még a gyermekek is, nem ritka eset, hogy még néhány asszony is bevetődik a korcsmába együtt mulatni a férjével. Bizony sokszor eljön az esti 10 óra, amikor végre elcsendesedik a falú népe, mert minálunk a vasárnap éppen a legzajosabb nap.

Néptünk vallásos élete kielégítő, otthonukban is olvasgatják a bibliát, többen vannak, akik elejétől végig olvasták, tudnak is belőle idézni. Igen szép jellemvonásuk, hogyha a harang megszólal a férfi kalapot emel és pár szó imádság-félét mond. „Uram Isten légy velünk!” A nők is hasonlóképpen így imádkoznak a harangszó hallatára, sőt még pálinkaivásban emlegetik legtöbbször az Úr nevét. Munkájukat is mindig Isten segítségül hívásával kezdik meg és végzik el. Szorgalmas látogatói az Isten házának, az Úrvacsorával is elég gyakran élnek.

7. Szekták

Egyházközségünkben semmiféle szekta nincsen, nem is volt, olykor fordultak s fordulnak meg hívő prédikátorok, de mindezideig itt süket fülekre találtak, s találnak.

8. Babonák, kuruzslások

A kis falukban ismeretes babonák itt is élnek. Kedd és péntek szerencsétlen napok, melyekben lehetőleg nem mennek hosszú és fontos útra. Ha valakit kár ér ezen a napok valamelyikén, böjtöt tart kilencszer egymásután, hogy máskor kerülje el őt a szerencsétlenség. Ha az új évben az első született fiú és az első halott férfi szerencsés lesz az év, ellenben, ha leány születik elsőnek és nő hal meg az új évben először szerencsétlen lesz az év. Hisznek az igézésben, minek következménye sok betegség semmibe vétele és elhanyagolása. Megingathatatlanul hiszik, hogy a tehén tejét el kell vinni, amiért is azon a napon, amelyen kisborjú született, nem adnak semmit se ki a háztól még kölcsön se, sőt a látogatókat sem szeretik akkor. Nem ritkán hallható, hogy egyik-másik legényt „megétették” másképp megcsináltatták, amely tett a leányhoz való hűségért történik. Egyébféle babona és kuruzslás nemigen hallható falunkban.

9. Nép nyelve

A nép nyelve elég zamatos magyarságú, alig pár idegenszerű – talán a román szomszédság miatt – kifejezés van nyelvében. Az „a” betűt gyakran „ó”-val cseréli fel például „Vosárnap” vasárnap helett

„hovas” havas helyett, „e” betűt „i”-vel, például „kinyér” kenyér helyett, „kik” kék helyett. Tájszavakat is használnak, ilyenek: rémisztő-rettenetes, paciltam-kárt szenvedtem, zsingás-kényes, kiucsudik-kijavul, mutalni-áthelyezni, röstölő-cserépfazék, galáta-fejősajtár, bagazia-lerakott szoknya, notin-1 éves juh, amelynek nincs még báránya, mivor-2 éves juh, van vagy már lesz báránya, csikortyutézsola –összekötő szeg, bappo-nagyapa, nanó-nagyanya, üsztürü-nagyobb boglya, fiok-kisboglya, kolindalni-énekelni karácsonyi estén, korélábé-karalábé.